

Szent György napja **2024. április 24.**

az állatok kihajtásának ideje

„A szerződés kötelez, az adott szó megtart” - Varga Ákos

Helyzetkép A világ terménypiaca

A termelők nagy eladatlantermény készleten ülnek, ezek értékesítési kényszere is lefelé húzza az árakat.

Az UkrAgroConsult intézet február végén Prágában rendezte a Black Sea Grain konferenciát, ahova a világ minden tájáról érkeztek a terménypiaci szereplők. Az előadók között voltak a legismertebb kutatóintézetek, elemzések, szállítványozó, kereskedő és biztosítócégek szakemberei. A tanácskozáson elhangzott információkat szedtük csokorba.

A mérleg oldaláról nem mutatkozik sok lehetőség a drágulásra, mert a túlkínálat jellemző a globális terménypiacokon, és a makroökonómiai tényezők sem kedvezőek. A legtöbb termény esetében magas készletek vannak, és a vetésterületek mértéke jelentősen nőtt a 2023/24. gazdasági évben. A feldolgozás és az export is sok helyen akadozik, ami probléma, mert ezek is a vevők alkupozícióját javítják. A termelők nagy eladatlan készleten ülnek még globálisan, és ezek értékesítési kényszere is lefelé húzza az árakat.

A vevők sajnos nem kapkodnak az árukért, mert nagyon megemelkedtek a finanszírozási, a logisztikai és az egyéb költségek. A piacon jelenleg nincs olyan sztori, amely miatt készletezniük kellene, ezért közvetve a termelőkkel fizetetik meg ezeket a kiadásokat. Az időjárás és a geopolitikai változások mozdíthatják csak ki a felvásárlókat ebből az álláspontjukból, de ezek a hatások még csak halványan látszanak.

Európa (Ukrajnában, Oroszországban is) és az USA jelentős részén rekordmelegek vannak jelenleg, illetve szárazság várható a következő hónapokra. Ez sok mindent változtathat például a búza piacán.

A rekordmelegek és a szárazság sok mindent változtathat a búza piacon – fotó: Shutterstock

A termelők globálisan azért is nehéz helyzetben vannak, mert a legtöbb növény veszteségesen termelhető, és a finanszírozási költségek növekedése is probléma. Az teljesen mindegy, hogy brazil, amerikai, német, magyar vagy ukrán gazdáról legyen szó, mert mindenki a saját szintjén „nyomorog”. A gazdatüntetések is a jövedelmezőségi problémákat helyezik előtérbe. Persze lehetnek ágazatok, melyek most is jövedelmezőek, de a következő pár évben nagy volatilitás várható a „profitban”. A költségek csökkentése és a hatékonyság hangsúlyos tevékenység kell hogy legyen a jövőben.

Kínának a terménypiacokon kiemelt szerepben van, mert több terménynél a globális terménykereskedelem legnagyobb vásárlója. Ázsiai országai nagy hatással vannak a régiókra. Például az elmúlt években Brazíliából (és Ukrajnából is) vásárolja a kukorica- és a szójababigényének nagy részét, ami negatív irányba tolja a korábbi exportőrei piacait. Kína lassulása miatt a csökkenő fogyasztás és az USA-val romló külpolitikai kapcsolata mind felforgathatják a globális terménypiacokat. Az év egyik legnagyobb kérdése az USA elnökválasztása, mert Trump nagy kockázatot jelenthet a két ország kapcsolatára. Az ukrán gabona még mindig az olcsóságával próbál versenyezni, melyet a hullámzó szállítási költségek versenyképtelenné tesznek a szárazföldön, de a tengeri szállítás hatalmas előnyt jelent.

Kevés a remény - maradnak a nyomott gabonaárak

Az USDA a közelmúltban a gabonapiac várható alakulásáról semleges előrejelzést adott ki. Úgy tűnik, az európai búzaárak enyhe élénkülése már véget ért. Az Európai Unióban további 1 millió tonnával 13 millió tonnára nőtt a búzaimport, szemben az előző két gazdasági év 12,1 millió és 4,6 millió tonnájával.

Noha az utóbbi időszakban mérsékelt javulás volt tapasztalható a gabonaárak tekintetében, az USDA előrejelzése nem kecsegteti a termelőket semmi jóval. Az USDA szerint az Európába irányuló import még nagyobb, mint a múlt hónapban és így ismét csökkennek a gabonaárak.

Úgy tűnik tehát, hogy az európai búza és kukorica árának enyhe élénkülése már véget ért. Csak a repce ára emelkedhet mérsékeltten. A tengerentúlon a gabonakereskedelem is mínuszban indul, és a szójabab is visszaadott a pénteki nyereségének egy részéből. Elemzők szerint az USDA meglehetősen semleges jelentést tett közzé pénteken a gabonákról. Ezt követően a globális búzatermelést és a búza világkereskedelmét kissé felfelé módosították, bár a mennyiségek még mindig kissé elmaradnak a tavalyi rekordtól.

A jelentés az import növekedését prognosztizálja, többek között az Európai Unióban is.

(Forrás: USDA, Agrokép)

Árak, tendenciák

A növényolaj világpiacán

Az európai kikötőkbe érkező napraforgóolaj értéke hároméves mélypontra esett, a repceolajé viszont nem csökken, köszönhetően a biodízel iránti igénynek.

A legolcsóbb növényi olaj Európában a napraforgó

Az Európai Bizottság adatai szerint 2023 júliusától az EU-ba irányuló napraforgóolaj-import 30%-kal 1,6 millió tonnára nőtt az előző szezon azonos időszakához képest. Ebből az ukrán eredetű áru aránya már 90 százalék feletti részesedéssel bírt. Az EU 6 kikötőjébe érkező napraforgóolaj ma olcsóbban szerezhető be, mint 2020 szeptemberében.

A szójaolaj vesztett értékéből, mivel néhány nagy finomító az amerikai dízeligényekre reagálva felpörgette a bab feldolgozását.

A repceolaj a legértékesebb

A repceolaj ára viszont nem mutat csökkenést, köszönhetően a biodízelgyárak stabil keresletének. A tél folyamán az EU-ban csúcsra járt a repcefeldolgozás, havi szinten 1,73-1,79 millió tonnát ért el (és ebben az ukrán exportnak is szerepe volt). A magas árak ösztönzik az utolsó repcekészletek eladását és az olajmagra kötött előszerződési hajlandóságot a gazdák körében, továbbá a feldolgozók érdeklődését az olcsó dél-amerikai szójababra irányítják. Az európai dízelgyárak szeretnének ugyanannyiért hozzájutni a repceolajhoz, mint a szójaolajhoz, de a kínálati oldal nagyjából 30 dollárral többet kér érte.

(Forrás: Mezőhír, Európai Bizottság)

Időszerű

Kukorica: vetésidő, terméshozam, minőség

Milyen tényezők befolyásolják leginkább a kukorica termésmennyiségét és -minőségét? Erre a kérdésre adott választ Kakuszi-Széles Adrienn, a Debreceni Egyetem intézetvezető egyetemi tanára, amely a Stresszkezelés a mezőgazdaságban című konferencián hangzott el.

A professzor asszony kiemelte, hogy a klímaváltozás kedvezőtlenül hat a növények élettani folyamataira is, különösen a termésmennyiségre és -minőségre. Ezért kell létrehoznunk olyan technológiai fejlesztéseket, amelyek révén a szélsőséges időjárási körülmények mellett is termésstabilitás, vagy akár hozamnövelés érhető el, természetesen szem előtt tartva a környezetvédelem szempontjait. Évről évre egyre nagyobb kihívásnak tűnik mindez, ám a tartamkísérletek fontos segítséget nyújtanak. A Debreceni Egyetem látóképi kísérleti telepén kezdett néhány éve nitrogén alap- és fejtrágyázás kísérletet, amelyben 5 eltérő éréscsoportú kukorica hibridet vizsgálnak öntözött és öntözetlen körülmények között. A növények kapnak egy kontroll 60 és 120 kg N-alapműtrágya dózist, majd 6, illetve 12 leveles fejlődési fázisban még plusz fejtrágyaként 30-30 kg N-dózist is. A vetésidő-kísérletben a Magyarországon termesztett hibrideket tesztelik, korai, optimális és kései vetésidőben.

A középérésű kukorica a nyerő

A vetésidő talán az egyik legvitatottabb technológiai elem, amelynél nagyon nehéz egyértelműen meghatározni az optimális értéket. A Debreceni Egyetemen háromféle vetésidőt vizsgáltak három különböző évben, három eltérő éréscsoportú hibriddel, és azt tapasztalták, hogy mindhárom évben eltérő termésmennyiséget produkáltak a hibridek az időjárási körülmények miatt. Egyértelműen megállapítható, hogy a középérésű hibrideket érdemes leginkább termesztetni, hiszen három év alatt ezek adták a legnagyobb termést a legkisebb terméshozamával.

Ezek a hibridek nem érzékenyek a vetésidőre, ami a termelők számára igen hasznos információ. Így ugyanis ki tudják várni velük a megfelelő talajhőmérsékletet, talajnedvességet, tehát április 4-től május 10-ig bármikor el tudják azokat vetni.

Arra is választ kerestek, hogy a vetésidő miként befolyásolja a kukorica végső beltartalmát, szemminőségét, fehérje- és olajtartalmát. Azt tapasztalták, hogy késleltetett vetésnél, amikor a napi hőmérséklet már magasabb, a kumulatív növekedési foknap (GDD) viszont alacsonyabb, akkor a kukoricaszem fehérje- és olajtartalma növekedett. A vetésidő pontos megválasztása tehát nemcsak a termés mennyiségét fogja meghatározni, hanem a minőségét is - mutatott rá Kakuszi-Széles Adrienn.

(Forrás: Agrofórum: Zima Sz.)

Interjú

 Előnyt élvező agrártámogatások

Megkezdődött a vidékfejlesztési- és agrárpályázatok kiírása előtti társadalmi egyeztetés, így egy-egy részlet még változhat.

A különböző célú és formájú pályázatok egyik közös vonása, hogy az ökológiai szempontok hogy többségükben kiemelt figyelmet kapnak, így az ökogazkodást, vagy csak a fenntarthatóság emelt kritériumait vállaló pályázók jelentős előnyöket élveznek majd.

Az ökogazkodást, vagy a fenntarthatóság kritériumait vállaló pályázók jelentős előnyökhöz juthatnak majd. A kedvezmények formája különböző lehet, a többletfinanszírozástól a pályázati pluszpontokig. A biogazkodási termelési forma egyébként hosszú évek óta dinamikus terjed. A cél az ökológiai művelés alá vont területek dinamikus növekedése.

A pályázati felhívások megjelenésének ütemterve szerint tavasszal várható az agrár-erdészeti rendszerek támogatása és az ültetvénytelepítést, állattartó telepeket, hűtőházakat, post-harvest fejlesztéseket, valamint az élelmiszeripari üzemek fejlesztését támogató beruházási támogatások meghirdetése is. Ezeknél az ökológiai gazkodások 10%-kal magasabb támogatási intenzitásban bizhatnak.

A pályázati felhívások tervezetét a <https://kap.mnvh.eu/> felületen lehet megtekinteni.

(Forrás: Agroinform: Sarok E.)

Szélsőséges hőség és aszály Európában

Súlyosabbá és gyakoribbá válhatnak az időjárási szélsőségek Európában, ez pedig veszélyezteti az élelmiszerbiztonságunkat – közölte jelentésében az Európai Környezetvédelmi Ügynökség. A hőség és az aszály növénytermesztést fenyegető kockázata már most is kritikus szinten van Dél-Európában, de a közép-európai országok is veszélyben vannak. Az Európában tapasztalt éghajlati kockázatok sürgős fellépést igényelnek, az elhúzódó aszályok ugyanis jelentős veszélyt jelentenek a növénytermesztésre, az élelmezésbiztonságra és az ivóvízellátásra – mutatott rá az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA).

Az Európai Unió koppenhágai székhelyű ügynöksége jelentésében arra hívta fel a figyelmet, hogy az elmúlt években tapasztalt szélsőséges időjárási körülmények, különösen a rendkívüli hőség, az aszály, az erdőtüzek és az áradások még a derülátó felmelegedési forgatókönyvek mellett is súlyosbodni fognak Európában, és az egész kontinensen hatással lesznek az életkörülményekre.

Az értékelés szerint az európai szakpolitikák és alkalmazkodást segítő intézkedések nem tartanak lépést a gyorsan növekvő kockázatokkal. Sok esetben a fokozatos fellépés nem lesz elegendő, és mivel az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javításához számos intézkedés hosszú időt vesz igénybe, sürgős fellépésre lehet szükség az egyelőre még nem kritikus kockázatok esetében is.

A jelentés egyebek mellett kiemelte, hogy a hőség és az aszály növénytermesztést fenyegető kockázata már most is kritikus szinten van Dél-Európában, de a közép-európai országok is veszélyben vannak. Az elhúzódó aszályok jelentős veszélyt jelentenek a növénytermesztésre, az élelmezésbiztonságra és az ivóvízellátásra – húzták alá. A jelentéstevők szerint megoldás lehet, akár az állati eredetű fehérjékről a fenntartható módon termesztett növényi alapú fehérjékre való részleges áttérés, ami – mint írták – csökkentené a mezőgazdaság vízfogyasztását és az importált takarmánytól való függőséget.

Az EU kulcsszerepet játszhat az éghajlati kockázatok csökkentésében és a kockázatvállalás jobb megértésében, valamint abban, hogy jogalkotás, megfelelő irányítási struktúrák, nyomon követés, finanszírozás és technikai támogatás révén hogyan lehet ezeket kezelni – tette hozzá értékelésében az uniós ügynökség.

(Forrás: Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA), Világgazdaság-MTI)

Ez is megoldás lehet az aszály ellen

Az ELTE kutatóinak javaslata segíthet a talajok állapotán. Az intenzív mezőgazdasági művelés következtében kialakuló talajszerkezeti változások okozzák, hogy nyári hóhullámok során kevés a felszín közeli légrétegek páratartalma, így a hidegfrontok a szokásos zivatarok és csapadék nélkül robognak át az Alföldön. Az ELTE kutatói összefoglalták, mitől volt annyira nehéz 2022 nyara az ország keleti részén, és javaslatot is tettek a megoldásra.

Mint írják 2022-ben a június közepétől kezdődő 7 hetes periódus katasztrófális volt az Alföldön. Hetekig szinte egy csepp eső sem esett, az ország keleti részén az őszi aratású növények termésvesztése szinte teljes volt. A Dunántúlra még zivatarokat és esőt hozó hidegfrontok az Alföldre érve „kiszáradtak”, csapadék nélkül, erős széllel haladtak tovább, súlyosbítva az aszályt.

Megállapították, hogy a légkörből a legtermészetesebb dolgok egyike, a víz –a szokatlanul erős szárazság miatt a zivatarok kialakulásának egyik feltétele, a felszín közeli párás légréteg – hiányzott. Emiatt a nyári csapadék nagyobb részét adó zivatarok elmaradtak, tovább súlyosbítva a helyzetet, vagyis egy többhetes időszakban kizárva újabb viharok kipattanását.

A vizsgálatok azt mutatták, hogy a táj víztároló képessége a vízszabályozásokat követő intenzív mezőgazdasági művelés következtében jelentősen visszaesett, ami a szárazság fennmaradásához vezetett. A nagyüzemi művelés, a nehéz gépek hatására a talajban sok helyütt létrejött egy másodlagos, majdnem vízzáró réteg, amely megakadályozza, hogy az őszi-téli, kora tavaszi és nyár eleji csapadék a talaj mélyebb rétegeiben tárolódni tudjon. A felső 20-30 centiméter viszont a nyári melegben nagyon hamar kiszárad, és utána nagyon lecsökken annak esélye, hogy a maradék párolgásával elegendő nedvesség kerüljön az alsó légrétegekbe, és kialakulhassanak a zivatarok. A magasabban levő légrétegekben levő nedvesség ezért nem jut a talajra.

Timár Gábor és Székely Balázs, a Geofizikai és Űrtudományi, illetve Jakab Gusztáv, a Környezet- és Tájföldrajzi Tanszék munkatársai ezért azt javasolják, hogy az alföldi táj egy részén – becslés szerint összesen legalább egy megyényi területen – vissza kell állítani a vizes élőhelyeket, a réteket-legelőket, sőt ezekre a helyekre a téli időszak és a hóolvadás többletvizeit el is kell juttatni máshonnan is. Itt a talajszerkezet természetes vagy gyorsított helyreállása mellett a nyári időszakban jól párologtató növényzet visszatelepülését is engedni vagy támogatni kell.

Ez garantálhatja, hogy ismét lehessenek zivatarok az aszályos években is, ami a mezőgazdasági területekre is juttat csapadékvizet. Ezek a „párologtató területek” az Alföld legalacsonyabb zónáiban, a mezőgazdaságilag legkevésbé értékes, alacsonyabb „aranykorona értékű” földekből alakíthatók ki, ahol a talaj amúgy sem optimális a szántóföldi művelésre – olvasható az ELTE összefoglalójában.

(Forrás: Agroinform)

A beültetett vadkukorica-gén elképesztő hatása

A prnewswire.com hírportál a közelmúltban arról adott hírt, hogy az 1997-ben alapított kínai Origin Agritech Ltd. vállalat növénytermesztői, kutatókkal együttműködve – a világon először – vadkukorica gént ültettek be az egyik legjobb, Kínában termesztett kukoricahibridbe, ami nagyon jelentős hozamnövekedést eredményezett, és a termés minőségi mutatóit is javította.

A terméseredmény növelését főleg a fotoszintézis hatékonyságának javításával sikerült elérni, ami lehetővé tette az állománysűrűség jelentős (10-15 %-os) növelését.

Dr. Gengchen Han, az Origin Agritech elnök-vezérigazgatója kijelentette, miszerint a vad kukoricák génjeinek beültetése kiaknázatlan lehetőséget jelent, amelyre a vállalat a jövőben igyekszik nagyobb figyelmet fordítani, és olyan új fajtákat kifejleszteni, amelyek hozzájárulnak a termelés hatékonyságának javításához, és jobban képesek alkalmazkodni a környezeti kihívásokhoz.

(Forrás: Agroinform)

A génszerkesztés vagy genomszerkesztés olyan módszer, amellyel precíz, célzott változtatásokat lehet végrehajtani egy élő szervezet DNS-én. A génszerkesztés lehetővé teszi a szakemberek számára, hogy megváltoztassák az élő szervezetek, például a növények, az állatok és a baktériumok jellemzőit, leginkább DNS-hasító enzimek segítségével.

A génszerkesztési technikák olyan módon változtatják meg a szervezetek genetikai anyagát, ahogyan ez természetes körülmények között vagy hagyományos növénynevelés nyomán nem fordulna elő. Következésképpen újfajta kockázatok és következmények is felléphetnek.

Hozamnövelő gén Nagyszemű búzát szerkesztettek

A búza genomja ötször nagyobb, mint az emberé, ezért csak öt éve ismerjük. Kínai kutatók most feltárták egy lényeges, hozambefolyásoló gén működését, amit befolyásolni is tudnak.

A búza a világ legszélesebb körben termesztett élelmi gabonája. A genomja mintegy 15 milliárd bázispárt tartalmaz, kb. ötször nagyobb, mint az emberé, ezért csak 2018-ban, 15 évvel a humán genom leírása után tudtak géntérképet készíteni róla. Innentől kezdve viszont lehetővé vált egyes tulajdonságainak módosítása.

Egy gént kellett hozzá elcsendesíteni

Kína az élelmiszerimportnak nagyon kitett állam, itt stratégia kérdés az önellátás biztosítása – ha kell, génszerkesztés révén. A Plant Biotechnology Journal legfrissebb számában megjelent kutatás szerint kínai tudósok egy nagyobb hozamú búzát alkottak a szemfejlődést befolyásoló molekuláris mechanizmusok azonosításával és a CRISPR-CAS9 genetikai olló alkalmazásával. A kutatók megállapították, hogy a DNS-láncok átírásakor szerepet játszó TabHLH489 fehérje működése alapvető összefüggésben áll a búzaszemek hosszával. A TabHLH489-gén elcsendesítésével megnövekedett a szemek hossza és súlya, míg túlzott működése ellentétes hatást váltott ki. A csapat feltárta azt a mechanizmust is, ahogyan a cukrok és növényi szteroidok hatására módosul a szemhosszúságot befolyásoló gén aktivitása.

Megjegyzés: a génszerkesztés Európai engedélyezéséről egyre szélesebb vita folyik.

(Forrás: Mezőhír)

A búzaszem hosszát és súlyát is befolyásolni lehet géncsendesítéssel
(forrás: swissplantscienceweb.unibas.ch)

Leszavazták a vámmentes ukrán importot

Az európai nagykövetek nem hagyták jóvá az Ukrajnára vonatkozó kereskedelmi liberalizációs intézkedések további egy évvel való meghosszabbítását – írja a Politicora hivatkozva az APK-Inform. Az ok: túl gyengének tartják a javasolt vészfék-mechanizmust.

Egy szigorúbb verziót javasoltak

Az Európai Tanács hivatalos oldalán még csak a legutóbbi, a korábbi tervezethez képest szigorított vészfék-mechanizmus áll. Eszerint:

1. Az EU-ba irányuló ukrán exportra vonatkozó behozatali vámok és kvóták felfüggesztését további egy évvel, 2025. június 5-ig meghosszabbítják.
2. Kiterjesztik a vészfék-mechanizmust további négy termékre. Tehát az új lista most így fest: baromfi, a tojás, a cukor, a zab, a kukorica, a gabonadarák és méz. Ezek esetén a Bizottság köteles a vámkontingensek újbóli bevezetésére, amennyiben a behozataluk meghaladja a 2022-ben és 2023-ban importált mennyiségek átlagát.
3. 21-ről 14 napra rövidíti a vészfékezés reakcióidejét.
4. A Bizottság vállalja a búza és egyéb gabonafélék behozatalának fokozott figyelemmel kísérését, és a rendelkezésére álló eszközök felhasználását piaci zavarok esetén.

Még mindig nem elég szigorú

Az Európai Parlamenten és a Tanácson átment a fenti javaslat, ám az EU nagykövetei nemet mondtak rá. „Több ország is megtagadta ezt, és több időt kért a megállapodás hatásának felmérésére” – mondta az újságnak két európai diplomata és egy uniós tisztviselő. A hírek szerint az egyik Franciaország (a másik vélhetően Lengyelország). Az indok: semmit nem fékezünk, ha 2022-t és 2023-at határozzák meg bázisidőszakként az Ukrajnából származó import leállítására.

A megállapodást az uniós vezetők március 21-én kezdődő csúcstalálkozóján kellett volna bejelenteni, de most már világos, hogy ez nem fog megtörténni. Ukrajna azt reméli, hogy júniusig még megszülethet egy kompromisszumos megoldás a szabadkereskedelemtől.

(Forrás: Mezőhír)

Kegyetlen állatjárvány pusztít **Afrikai sertésláz (ASF)**

A Science lap nemrég megjelent levélében felhívta a figyelmet egy újabb katasztrófára, ami ökológiai és társadalmi problémákhoz vezethet. A vaddisznókat, valamint a házi sertéseket fenyegető vírusos megbetegedés az afrikai sertésláz, amely a fertőzött állatok körében 100 százalékos halálozási arányhoz vezethet. A betegség már nem csak Afrikában, hanem Ázsiában, valamint Európában is pusztítja az állatokat, ami negatív hatással van a közepes és az alacsony jövedelmű országok állattenyésztőire.

Van már oltóanyag

Benoit Goossens, a Cardiff Egyetem professzora úgy nyilatkozott: az ASF elleni oltóanyag eredményei pozitívak. A rossz hír, hogy ezzel főleg a házi sertések védelmét tudjuk majd megoldani, hiszen a vadon élő állatok vakcinációja nem csak drága, de szinte lehetetlen kihívás.

Az oltás a vadon élő állatok esetében szinte lehetetlen - fotó: pexels.com

A professzor hozzátette, hogy bár víusról van szó, nem kell aggódni, hogy állatról emberre terjedne. Az afrikai sertésláz esetében a fő tudnivaló, hogy bár közvetlenül nincs hatással a lakosságra, így is mérhetetlen következményei lehetnek.

(Forrás: Agrárszektor)

Krónikus sorvadásos betegség (CVD)

Észak-Amerika nyugodt erdő- és gyepterületein egy csendes, de aggasztó jelenség bontakozik ki: a krónikus sorvadásos betegség (CWD). A gyakran „zombiszarvas-betegségnek” nevezett kór észrevétlenül és fokozatosan terjed a szarvaspopulációk között. Szakemberek szerint a krónikus sorvadásos betegség rejtélyének középpontjában egy különös kórokozó áll: a prionok, amelyek fehérjetermészetű fertőző ágensek.

Ezek a „rosszul összeállított” fehérjék neurológiai degenerációhoz vezethetnek.

Ez az egyedülálló tulajdonság teszi különösen aggasztóvá a kapcsolódó betegségeket, mivel közismerten ellenállóak, és évekig fennmaradhatnak a környezetben, ellenállva a hagyományos fertőtlenítési módszereknek, mint például a formaldehid, a sugárzás és a szélsőséges hőmérsékleten történő égetés.

A CWD terjedése jelentős ökológiai és potenciálisan emberi egészségügyi kockázatot jelent – mondta Samuel J. White, a Nottingham Trent Egyetem genetikai immunológiai oktatója a ScienceAlert online tudományos portálnak. – Bár nincs meggyőző bizonyíték arra, hogy közvetlenül megfertőzheti az embert, de ez a lehetőség továbbra is aggodalomra ad okot.

(Forrás: Origo)

**Zombiszarvasok terjednek:
embereket is megfertőzhetnek**
Fotó: Pinterest

Elemzés

Merre tovább Agrár Ökológiai Program

AA talajvédelem és talajélet fontosságára összpontosító Agro-Ökológiai Program (AÖP) első éve lezárult. A mezőgazdasági termelők izgatottan várták a program elindulását, különösen azon lehetőség miatt, hogy a mikrobiológiai készítmények alkalmazásával könnyen megfeleljenek a támogatási feltételeknek és megszerezhetik a szükséges 2 pontot! Vajon mik az első év tapasztalatai, és milyen változások várhatóak a 2024-es évben?

A tavalyi évben induló AÖP már az első évben népszerű volt a gazdák között. A szántó és ültetvényes választható gyakorlatok közül az egyik legkedveltebb a mikrobiológiai készítmények alkalmazása volt. Ennek okait többek között az eltérő gyakorlatokban felmerülő lehetséges nehézségekben kell keresnünk.

Változások 2024-ben

Van néhány változás a 2024-es évben, amelyekre ügyelnünk kell a mikrobiológiai készítmények alkalmazása során:

- Az egyik legfontosabb változás, hogy tovább szigorodik a vízvédelmi sávok kialakításának szabályozása. Ebben az évben már a mikrobiológiai készítmények, a talaj- és növénykondicionálók is a rendelet hatálya alá tartoznak. Így az idén már a vízfolyások melletti 50 méteres sávokban ezek a készítmények sem lesznek kijuttathatóak. A szakhatósági tájékoztatás szerint ezeket a sávokat a MePAR és az EK (Egységes Kérelem) kitöltőfelülete automatikusan kezeli a beadás idején.
- A mikrobiológiai szárbontást és az őszi kezeléseket is érintő várható változás a kötelező minimális talajtakarás időszakának pontosítása, ami július 15-től szeptember 30-ig fog tartani! Így a tavalyi évhez hasonlóan a kalászos- és nyáron lekerülő kultúrák után ügyelni kell majd a megfelelő talajtakarás biztosítására a jelzett időszakban, illetve a másodvetések és az őszi vetések előtt a magágy-előkészítésre vonatkozó szabályok betartására!
- A Területi Monitoring Rendszer (TMR) feladatköre bővül, így a gazdák az idén már a kaszálások nyomon követése, a talajtakarás megfelelő biztosításának vizsgálata, a parlagoltatás szabályainak betartása és a zöldugár kultúrák fenntartási kötelezettségének kapcsán is ellenőrzésre számíthatnak.

Mindezekből látszik, hogy jelentős változások a 2024-es évben nem várhatóak a mikrobiológiai, valamint a talaj- és növénykondicionáló készítmények alkalmazásának lehetőségeiben. Így a 2024-es évben is, minden más gyakorlattal ellentétben még mindig a mikrobiológiai készítmények alkalmazása jelenti a legkézenfekvőbb megoldást a termelők számára az AÖP teljesítéséhez!

(Forrás: Agrárágazat)

Mélyelemzés

● A rendkívül magas élelmiszer-infláció okai

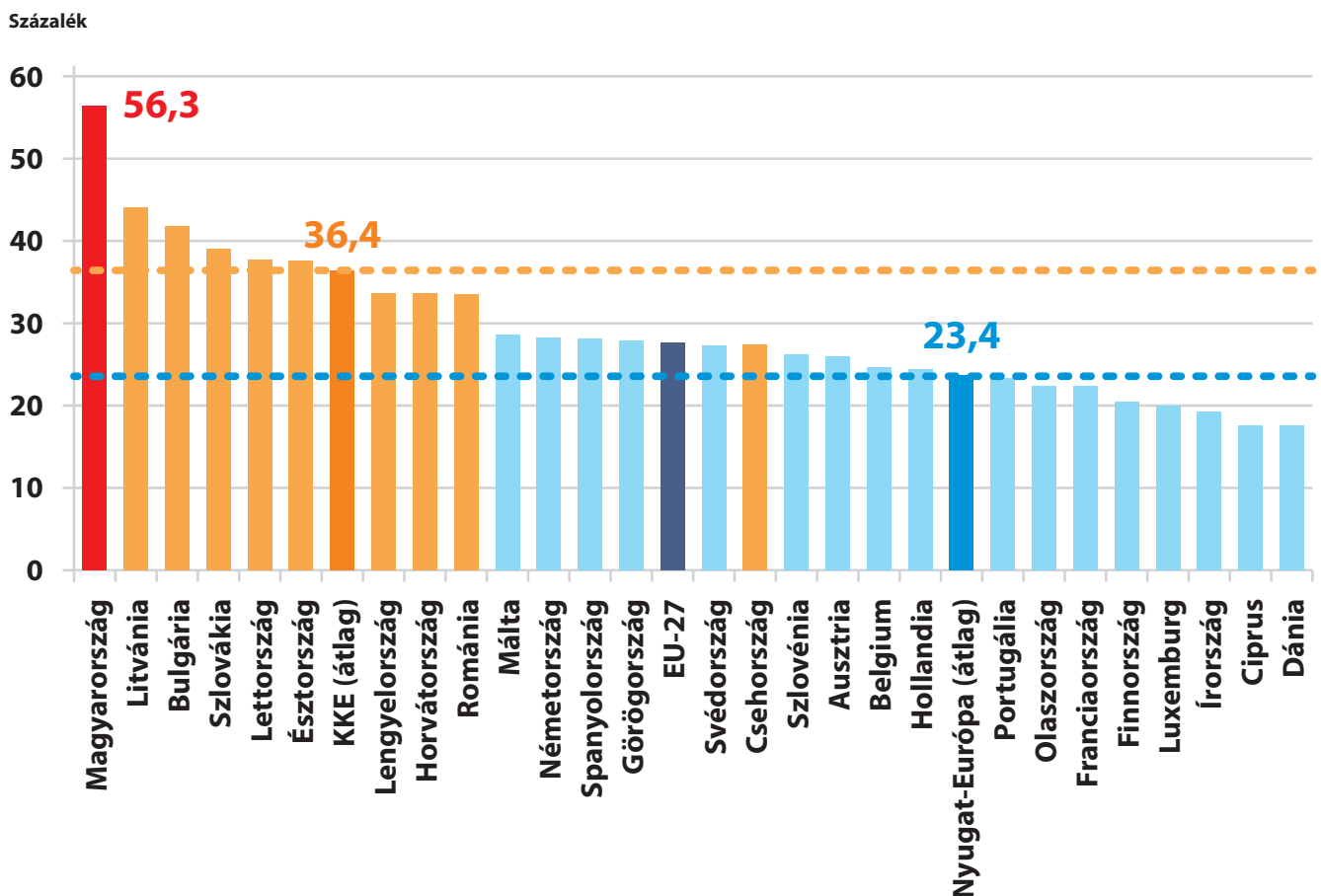
A Magyar Nemzeti Bank (MNB) rendszeresen készített mélyelemzéseinek sorában most az elmúlt időszak rendkívül magas élelmiszer-inflációt vették górcső alá a szakemberek.

Mint megállapították: az élelmiszerárak emelkedésének két szakasza volt megkülönböztethető. Az első szakaszban a globális terményárak 2022 tavaszáig tartó emelkedése nem okozott kiugró drágulást hazánkban. A második szakaszban az energiaárak emelkedése felszínre hozta a hazai gazdaság strukturális gyengeségeit: az alacsony termelékenység és magas energiaintenzitás következtében a hazai élelmiszerinfláció 2022 közepétől jelentősen elszakadt a régiótól.

Már annyit fizettünk az élelmiszerekért, mint a nyugat-európaiak

Az árak növekedéséhez a versenyképességi hiányosságokon és a költségtényezők emelkedésén túl ciklikus tényezők (a vállalati profitok és a kereslet növekedése) is hozzájárultak. Az élelmiszerek 2023 során realizálódó dezinflációját a világpiacon csökkenés, a stabil árfolyam, a mérséklődő kereslet, a magas bázisok és a kormányzat versenyet erősítő lépései is támogatták. Az inflációs időszak végére a hazai élelmiszerárak már az EU-s átlagot tükrözték. Azonban a hazai élelmiszeripar inflációs hajlama továbbra is megmaradt, mivel a strukturális okok nem változtak.

• A 2021 óta bekövetkezett összesített élelmiszer-árváltozás az EU országokban (2023 december)

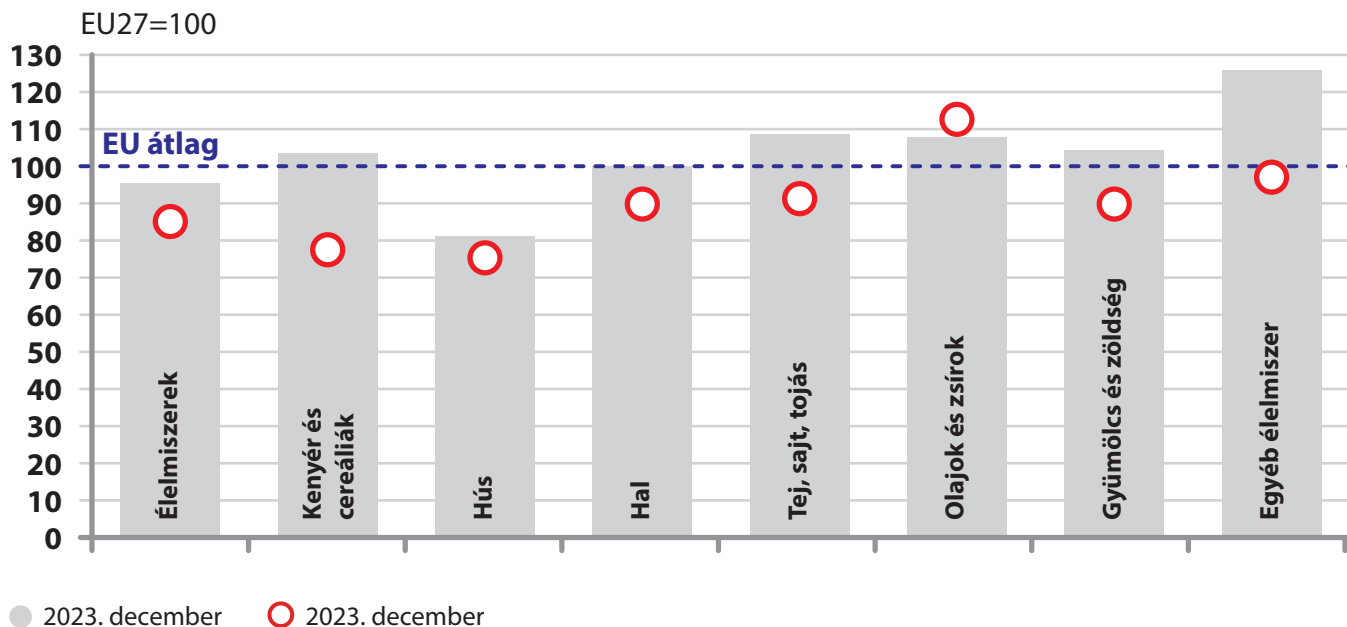
(Forrás: MNB)

Ország specifikus tényezők

2021 év eleje és 2022 tavasza között az infláció a nemzetközi terményárakkal és a régiós mintázattal együtt emelkedett. **A második szakaszban azonban számottevően drágultak az energiatételek és emellett felszínre kerültek az infláció további emelkedését okozó országspecifikus tényezők (magas energiaintenzitás, az élelmiszeripar gyenge termelékenysége és versenyképessége).** A harmadik periódus a globális és hazai dezinfláció időszaka, melyet hazánkban a bázishatások, a mérséklődő fogyasztás, a profit vezérelte infláció enyhülése és az árfolyam dezinflációs hatása egyaránt támogattak.

• **Hazai élelmiszerárak az Európai Unió átlagához képest**

(Forrás: MNB)

2023 decembere és 2021 júniusa között 56,3 százalékkal emelkedtek hazánkban az élelmiszerek árai, ami a legmagasabb az EU országok körében. Magyarországot követően a balti- és régiós országokban regisztrálták a legnagyobb áremelkedést ebben az időszakban.

A nemzetközi tényezők

- A terményárak globális emelkedése
- A mezőgazdasági inputárak, elsősorban a műtrágyák áremelkedése
- Energiaárak emelkedése

Hazai strukturális tényezők

- Alacsony hatékonyság
- Magas energiaintenzitás
- Gyenge termelékenység
- Versenyképességi hiányosságok

Hazai ciklikus tényezők

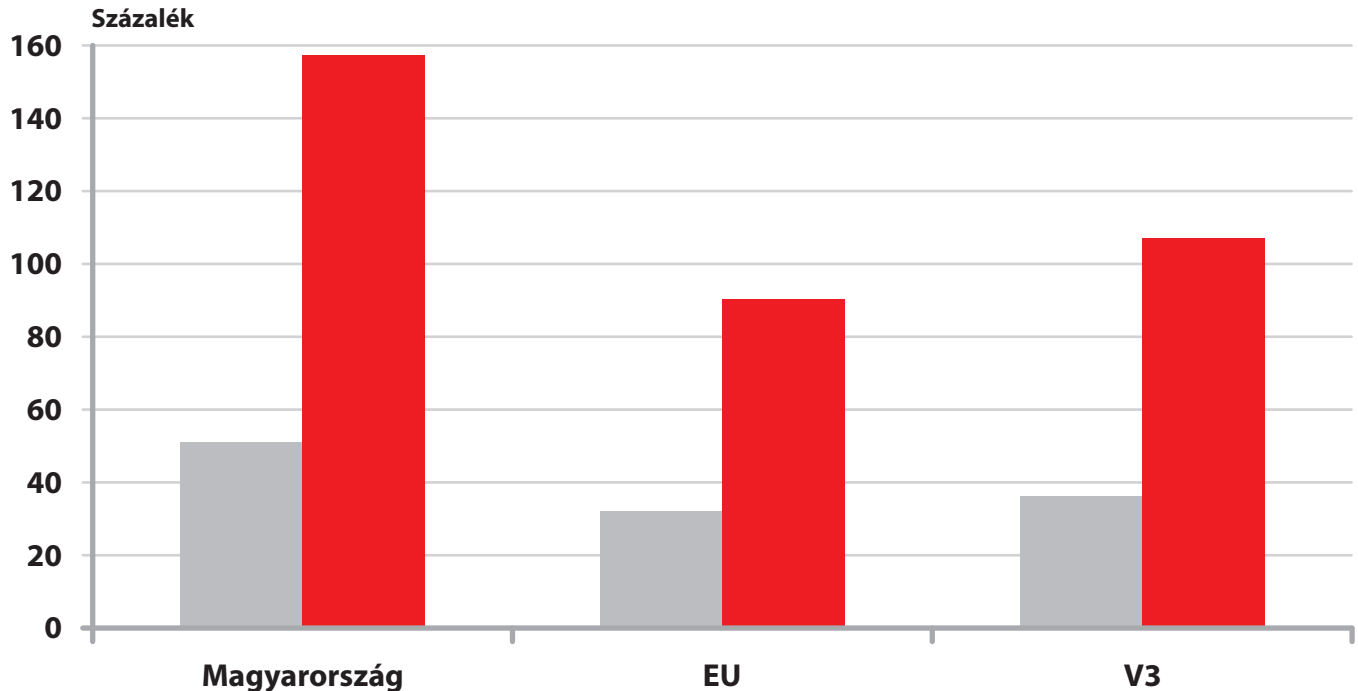
- Profitinfláció
- Az inflációs ciklust elnyújtó, azt felerősítő intézkedések (árstopok)
- Árfolyam
- Jelentős jövedelem-kiáramlás és kereslet 2022 első félévében

Az elemzésben az is olvasható: az élelmiszerek (értve ez alatt a búzát és a kukoricát is) reálára az elmúlt 100 évben trendszerűen csökkent. A reálárak csökkenése a terméshozamok emelkedéséből is ered.

A termelésben felhasznált alapanyagok továbbgyűrűznek az élelmiszerárakba

A mezőgazdasági termelői árakat alapvetően meghatározza a termelésben felhasznált alapanyagok áralakulása, melyek továbbgyűrűznek az élelmiszerárakba is. Hazánkban 2022-ben számottevően magasabb volt a mezőgazdaságban felhasznált áruk és szolgáltatások inflációja, mint a régió országaiiban. Emellett egész Európát aszály sújtotta, ami a Kárpát-medencében különösen erős volt. Ez a terményátlagok jelentős csökkenését és a kínálat szűkülését eredményezte, ami szintén hozzájárult az árak emelkedéséhez.

• A mezőgazdasági inputok, azon belül a műtrágyák és a talajjavítók árváltozása 2022-ben

● A mezőgazdaságban felhasznált áruk és szolgáltatások ● Műtrágyák és talajjavítók

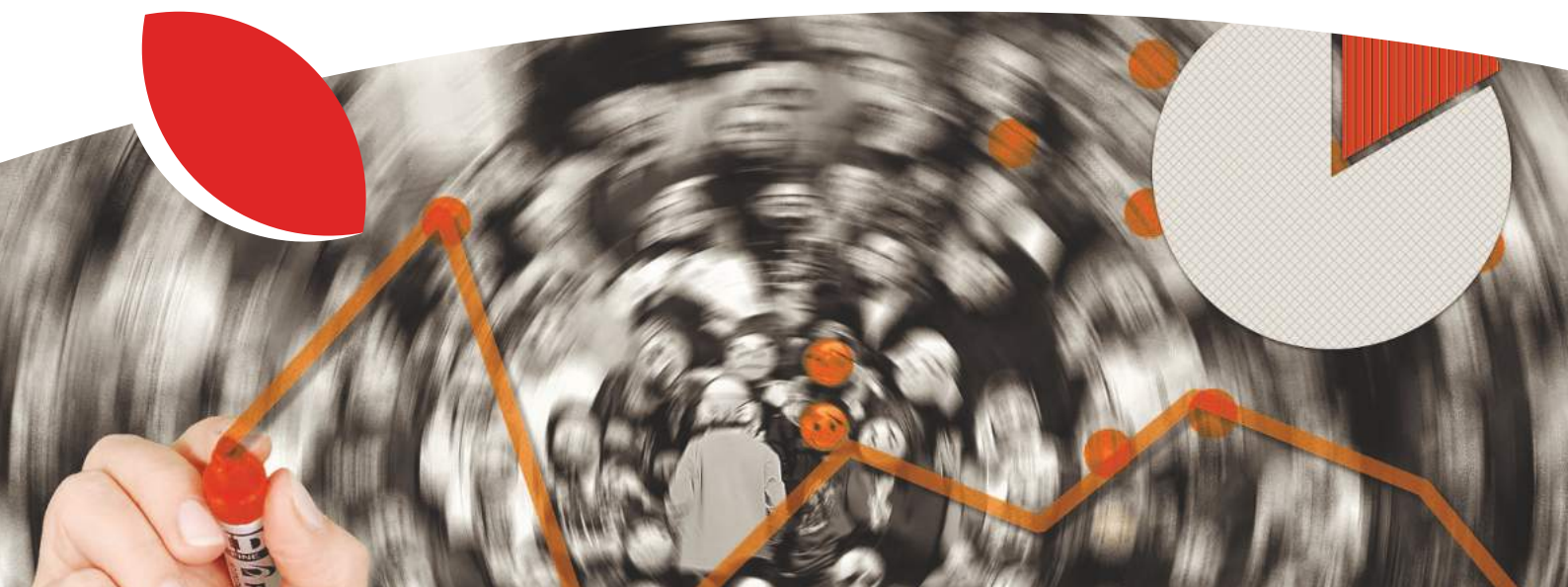
(Forrás: MNB)

További elemzett témák- címszavakban:

- a kereskedői érdekek diktáltak;
- az ársapkák befolyásol szerepe;
- az adók és az áremelést ösztönözték.

Míg 2022 első félévében a kormányzati transzferek növelték a belső keresletet, a 2022 második félévétől mérséklődő kereslet fegyelmzően hat a vállalati átárazásokra. A ciklikus és nemzetközi folyamatok javultak, de strukturális hiányosságaink (alacsony hatékonyság, magas energiaintenzitás, gyenge termelékenység és versenyképességi hiányosságok) még mindig fennállnak, ezért az élelmiszer-inflációt sajnos, még nem temethetjük el.

(Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Agroinform)

Hitelesen • Gyorsan • Röviden

Állatjóléti támogatás

Az „Állatjóléti támogatás a húshasznú szarvasmarha ágazatban (KAP-RD31-1-24)” című pályázati felhívás tervezetéből kiderülnek a legfontosabb paraméterek. A támogatás általános célja a hazai húshasznosítású szarvasmarha-állományok általános jólétének javítását segíti elő. A vissza nem térítendő állatjóléti támogatásra egy pályázó maximum 2,5 millió forint támogatást igényelhet 5 évre vonatkozóan. A támogatási kérelmeket 2024. május 02. – 2024. június 03. között vagy forráskimerülésig lehet benyújtani a megjelent felhívástervezet szerint.

Baromfi jóléti támogatás

Megjelent a Magyar Államkincstár 11/2024. (III.7.) számú közleménye a baromfi állatjóléti támogatás 2024/2025. támogatási évre vonatkozó igénybeviteléhez szükséges támogatási kérelem benyújtásáról.

A rendelet szerinti tevékenységekre – a takarmány nem kívánatos anyag tartalma mentességének biztosítására; a kíméletes állatmozgatás és szállítás biztosítására; a megfelelő épület-mikroklíma biztosítására; a csökkentett nyersfehérje tartalmú takarmány használatára – az előírásokon túlmutató állatjóléti kötelezettségvállalás ellentételezésére vissza nem térítendő támogatás vehető igénybe.

A támogatási kérelmet 2024. március 20. 09:00:00 és 2024. április 15. 23:59:59 között lehet benyújtani.

Gyeptámogatás

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: 115 euró/hektár.

A támogatási kérelmet a 2024. évtől a 2027. évig a tárgyévi egységes kérelem keretében kell benyújtani. A támogatási kérelem egyúttal kifizetési kérelemnek is minősül. A felhívás keretében a művelet megkezdésének napja a benyújtási év január elseje.

Támogatás a szellemi tulajdon védelméhez

2024-ben is elérhető az Európai Bizottság által életre hívott kkv-alap pályázat: az uniós vállalkozások szabadalmak, védjegy- és formatervezésiminta-oltalmak, illetve közösségi növényfajta oltalmak megszerzésére nyerhetnek támogatást összesen akár 6 ezer euró értékben.

Ingyenes sofőrképzés

Közel 2 milliárd forintból áll rendelkezésre az ingyenes sofőrképzéshez, amin a résztvevők C-s, C+E-s és D-s jogosítványt szerezhetnek. A program költségeihez 30 százalékos önrészt kell befizetnie a jelentkezőknek, amit később visszakaphatnak. A program március 1.-én indult.

Ingyenes vízszolgáltatás

Teljes mértékben mentesíti a kormány a gazdálkodókat az állami tulajdonú vízi létesítményeken keresztül történő mezőgazdasági vízszolgáltatás díja alól az idei esztendőben. A Vidékfejlesztési Program keretében 962 gazdálkodói öntözésfejlesztési projekt támogatása valósult meg az országban csaknem 83 milliárd forint értékben.

EU: gazdasági vészriadó

Mario Draghi volt olasz miniszterelnök és EKB-elnök kijelentette, hogy az Európai Uniónak évente 500 milliárd eurót kell befektetnie ahhoz, hogy versenyképes maradjon a zöld és digitális átállásban, és tartsa a lépést az Egyesült Államok és Kína fejlődésével. Az uniós pénzügyminiszterek előtt Gentben ismertetett megállapításaiban Draghi hangsúlyozta, hogy e jelentős beruházási igény egyharmadát tagállami költségvetési forrásokból kell finanszírozni, ami uniós szinten összehangolt erőfeszítéseket tesz szükségessé a tagállamok közötti belső támogatási konfliktusok elkerülése érdekében.

EU: szigorítják az állattartó telepek működési szabályait

Az Európai Parlament plenáris ülésén elfogadta az ipari kibocsátásokról és nagy állattartó gazdaságok szennyezésének csökkentéséről szóló irányelv felülvizsgálatát taglaló új rendeletet.

- Az új szabályok kötelezővé teszik a legszigorúbb elérhető kibocsátási szintek meghatározását az érintett ágazatokban.
- A vízfogyasztásra vonatkozóan kötelezővé válnak a környezetvédelmi teljesítménycélok.
- A hulladék, az erőforrás-hatékonyság, az energiahatékonyság és a nyersanyag-felhasználás tekintetében a célok egy tartományon belül lesznek, az új technikák tekintetében pedig iránymutató jellegűek.

Megállapodtak abban is, hogy az ipari kibocsátásokról szóló irányelv intézkedéseit kiterjesztik a 350-nél több állatot számláló sertéstelepekre is, de nem tartoznak ide azonban azok a gazdaságok, amelyek extenzív vagy ökológiai módon, és egy éven belül jelentős ideig szabadterén tartják a sertéseket, a baromfi esetében az irányelv a több mint 300 darab tojtyúkot vagy 280 darab brojlercsirkét tartó gazdaságokra vonatkozik. A sertést és baromfit egyaránt tartó gazdaságok esetében ez a határérték 380 egység lesz. A jogszabályt az Európai Tanácsnak még jóvá kell hagynia.

GMO-puccskísérlet

Nem kellene a jövőben élelmiszer- és környezetbiztonsági ellenőrzésnek alávetni a génmanipulált növényeket az Európai Bizottság javaslata szerint, továbbá mentesítenék a felelősség alól az ilyen növényeket termesztő gazdálkodókat és kereskedőket. Az Európai Parlament nemrég szűk többséggel támogatta a kezdeményezést, az uniós agrárminiszterek tanácsa ugyanakkor még nem bólintott rá.

Megtört a trend: csökkent a termőföld ára

Tavaly megtört a földpiac több mint egy évtizede tartó, évi 10 százalék körüli emelkedő trendje. A termőföld hektáronkénti átlagára 2023-ban 2,172 millió forintra csökkent az előző évi 2,186 millió forinról. A szántók haszonbérleti díja tavaly átlagosan 11,7 százalékkal, 96 756 forintra emelkedett.

Bajban a búzatermesztés

Egy nemzetközi tudóscsoport – a Münchener Műszaki Egyetem irányításával – új modellezési technikákat alkalmazva megállapította, hogy az évenkénti globális búzatermés a gombás betegségek erőteljes terjedése miatt, a jelenlegi, összesen 222 millió hektáron termő 780 millió tonnás szintről 2050-ig várhatóan mintegy 13 százalékkal csökken – olvashatjuk a farminguk.com hírportálon.

Vakcinabank

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal a Ceva-Phylaxia Zrt.-vel együttműködve HPAI vakcinabankot hozott létre. A Ceva által gyártott, magas patogenitású madárinfluenza vírus elleni vakcina ideiglenes, rendkívüli körülmények esetére vonatkozó engedélyt kapott. Ezt követően megállapodás született arról, hogy a vakcinából az oltóanyagtermelő cég készletet fog fenntartani, amelyből szükség esetén oltóanyagot tud biztosítani a hatóság számára.

Legkeresettebb diplomák

Munkáltatói oldalról leginkább a fogorvos, az orvos, szakorvos, a minőségbiztosítási mérnök, a tanító, tanár, pedagógus, valamint a mérnök vezető kategóriákban volt szükség diplomás szakemberekre.

Friss diplomások fizetése

A diplomás pályakezdekők átlagos bérigénye emelkedett tavaly óta, nettó 308.000 Ft-ra. A szakmai pályafutásukat éppen kezdő diplomások esetében kissé átalakul az első három felsőoktatási intézmény sorrendje: a legnagyobb kezdő fizetési igénnyel a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, korábbi nevén Szent István Egyetem (nettó 394.000 Ft), majd a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (nettó 391.000 Ft) és az Óbudai Egyetem (nettó 376.000 Ft) volt hallgatói kéri átlagosan a legtöbbet.

Klónozott hangokkal zsarolnak

A mesterséges intelligencia (AI) hangklónozási technológiájával ma már virtuális emberrablást is el tudnak követni az internetes csalók: a kiberbűnözők már arra is képesek a legmodernebb technológiát alkalmazva, hogy a hozzátartozó, például a gyerek hangján hívják fel a szülőket, váltságdíjat követelve, súlyos érzelmi és anyagi károkat okozva az áldozatoknak. Legfontosabb szabály, hogy ne osszon meg semmiféle személyes információt a közösségi oldalán.

Nem kellett az olcsó műtrágya sem

Hiába csökkent tavaly több mint harmadával a műtrágyák átlagos ára, a gazdálkodóknak közel húsz százalékkal kevesebb mesterséges tápanyagpótlót értékesítettek. A növénytermesztők spórolása meglátszott a tavalyi búzatermés minőségén. A mezőgazdasági termelők által 2023-ban vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag-tartalma 371 ezer tonna volt, ami 85 ezer tonnával, 18,7 százalékkal alacsonyabb az egy évvel korábinál. A nitrogénhatóanyag-tartalom 18,4, a kálium 21,5, a foszfor 17,1 százalékkal csökkent 2022-höz képest. Az elmúlt tíz év átlagához viszonyítva a forgalmazók 2023-ban 36 százalékkal kevesebb műtrágyát értékesítettek a végfelhasználóknak.

Üzemanyag ammóniából

A japán tudósok olyan motorokat terveztek, amelyek benzin nélkül, tiszta ammóniával működnek. A megoldásuk kulcsa az, hogy optimalizálják a szívónyílás nyitási körülményeit, amelyek befolyásolják, hogyan keveredik a motorban a levegő és az üzemanyag. Az Energies folyóiratban közölt tanulmány szerint a különböző szívónyílások örvénylő áramlási mintázatot hozhatnak létre a hengerben, ami növeli az égés hatékonyságát és csökkenti a károsanyag-kibocsátást. Mint írják, az örvénylő áramlás segít egyenletesebb és homogénebb keveréket létrehozni, ami jobb égést és alacsonyabb károsanyag-kibocsátást eredményez.

Mesterséges intelligenciával a földgáz hiány ellen

A mesterséges intelligencia és a gépi tanulás bevetése forradalmasíthatja a fosszilis energiaforrások kutatását a vén kontinensen is. A legmodernebb technológiával felszerelt amerikai MCF Energy Ausztriában már meg is kezdte a munkát, ezt követően pedig Németországba várják. Eddig a fúróberendezéseket csak ott vetették be, ahol a szeizmikus és egyéb földtani adatok alapján az emberi szem úgynevezett szénhidrogén-indikátorokat és rajtuk keresztül potenciális lelőhelyeket azonosított be, ám mostantól a mesterséges intelligencia (ME) és a gépi tanulás elvén működő szoftverek új felfedezésekhez vezethetnek – írja az Oilprice.com energiapiaci hírportál.

Növekedést segítő baktériumok

Számos talaj-növény kapcsolat alkalmas arra, hogy kiszűrje, lebontsa a talajba került szennyező vegyületeket. A növények és rizoszférikus baktériumaik elsősorban a mérgező vegyszerek talajból és a közvetlen környezetükből való eltávolításában vesznek részt, csökkentik a szennyeződést a talajban olyan folyamatokon keresztül, mint a foszfor mobilizálása, nitrogénkötés és vasmegkötés.

Kártevő irtás a katicabogár illatával

A katicabogár esküdt ellensége és szorgalmas tizedelője több fajta növényi kártevőnek (főleg a levéltetveknek). Ugyanakkor a zsákmányállatok felismerik és igyekeznek elkerülni ellenségeik illatát – írja a psu.edu. Hozzáteszik, hogy a Pennsylvanai Állami Egyetem kutatói – az illatfelismerés biológiáját alaposan tanulmányozása után – szintetikus úton előállították a katicabogár által kibocsátott illatot, és azt jelenleg már szabadalmaztatva árusítják. Az első kísérletek azt mutatták, hogy az alapvető elképzelés a gyakorlatban is működik, és a mesterséges illat több kártevő elriasztására alkalmas, ami jelentős költségcsökkentést tesz lehetővé a termelőknek.

• Zöldítő geotermikus energia

A globális felmelegedés megfékezéséhez szükséges, hogy sikerüljön eltávolítani a légkörben lévő szén-dioxid jelentős részét. Ezzel azonban van némi probléma: az eljáráshoz szükséges energia megtermelése is bizonyos mennyiségű szén-dioxid-kibocsátással jár. Az Ohiói Állami Egyetem mérnökeinek most van egy új ötletük.

Az Environmental Research Letters című tudományos folyóiratban megjelent publikáció szerint a csapat geotermikus energiával állította elő a művelethez szükséges energiát, így zöldítve ki magát a zöldítési folyamatot. A Daccus (Direct Air CO2 Capture with CO2 Utilisation and Storage) fejlesztői azt ígérik, megoldásuk a légkör szén-dioxid tartalmának jelentős csökkenését eredményezheti.

A Daccus kiszűri a levegőből a szén-dioxidot, majd azt a felszín alatti kőzetekben tárolja el. Mivel az egész a geotermikus energiára épül, így semmilyen fosszilis tüzelőanyagot nem kell elégetni a rendszer működtetéséhez. Vagyis a megoldás nemcsak kinyeri a légrétegből az üvegházhatású gázt, de nem is termel újat helyette, így duplán előnyös.

• Űrben termelt áram

A globális felmelegedés megfékezéséhez szükség van olyan energiaforrásokra, melyek segítenek leváltani a fosszilis energiaforrásokat. Ezt segítheti egy, a világűrbe telepíthető „naperőmű”, ami a Földre sugározza le a megtermelt energiát. A technológia kezdetleges változatát nemrég sikeresen tesztelték. A kaliforniai műegyetem tudósai ugyanis 2023 júniusában egy, a Föld körül keringő műhold napelemei segítségével elektromos áramot termeltek a világűrben, majd lesugározták a Földre.

• Műanyagbontó emésztőnedv

A phys.org hírportál a közelmúltban egy szinte hihetetlennek tűnő, tudományos felfedezésről adott hírt. Néhány évvel ezelőtt ugyanis – a környezetvédők nagy megkönnyebbülésére – találtak egy olyan férget, amelynek emésztőnedvei képesek lebontani a PVC és egyéb műanyagokat, ami felcsillantotta a reményt a világszerte halmozódó műanyag hegyek eltüntetésére.

Különböző tanulmányok kimutatták, hogy az általánosan állateledelként tartott, „szuper-féregnek” nevezett sötétbogár (*Zophobas atratus*) belében a műanyagok lebontására képes baktériumok találhatóak. Utólag azonban ennek a féregnek a tömeges kitenyésztése és szaporítása lassúnak és nehézkesnek bizonyult, illetve biztonsági aggályokat vetett fel.

Ez tulajdonképpen egy tudományos szenzációként is figyelemre méltó, de igazi értékét az általa teljesítendő lebontási képesség jelenti, amely azt a lehetőséget is magában rejti, hogy a kutatók a lebontás mechanizmusának alapos tanulmányozása révén, azt esetleg a mesterséges belek nélkül is várhatóan el tudják végezni.

Április 24. – Szent György napja

Sárkányölő Szent György ünnepe, aki évszázadokon át a lovagok, lovas katonák, fegyverkovácsok, szíjjártók, vándorlegények és utóbb a cserkészek patrónusa volt. Legendája szerint legyőzi a sárkányt, és kiszabadítja fogságából a királylányt.

Az igazi tavasz kezdetét a néphagyomány e naptól számítja. A rómaiak e napon ünnepelték Paliliát, amely pásztorünnep volt. E hagyomány továbbélése mutatható ki a hazai állattartás szokásaiban is. Az állatok Szent György napi első kihajtásához számos hiedelem és szokás fűződött, amellyel az állatok egészségét, szaporaságát, tejhozamát igyekeztek előidézni. Gonoszelhárító, termékenységarzáló célzattal a marhákat láncon, fejszén, ekevason, tojáson, a gazdasszony kötényén stb. hajtották át. Nagy jelentőségek tulajdonítottak annak a vesszőnek, zöld ágak is, amellyel az állatokat először hajtották ki a legelőre.

Szent György-nap volt a pásztorok, béresek szegődtesének ideje, amely általában Szent Mihály-ig volt érvényben.

Hagyományosan Szent György napjához kapcsolódó jellegzetes pásztorszokás Kalotaszegen az ún. juhbemérés. Ilyenkor állapítják meg, hogy a lemért tejmenyiségnek megfelelően a gazdák a nyár folyamán milyen sorrendben, mennyi tejet kapnak. Mérán (Kolozs vm.) a legnagyobb ünnepnek tartották; „Még a lakodalomnál is nagyobb, mert lakodalomkor nem minden családtag jelenik meg, csak a szülők s a nagyobb gyermekek. Itt a legöregebbektől a legfiatalabbakig mindenki jelen van” (VASA S. – SALAMON A. 1986:149). Evés-ivás, táncmulatság zárta a napot.

Szent György napját a magyar néphit rontásra, varázslásra alkalmas időpontnak tartotta.

Általában ilyenkor vetették a kukoricát, babot, uborkát. Ha a varjú nem látszott ki a búzából, jó termésre számítottak.

Időjárásjósló hiedelmek is kapcsolódnak a Szent György napja körüli időszakhoz. A bukovinai magyarok, az Ipoly menti falvak lakói is úgy vélték, hogy ha e nap előtt megszólalnak a békák, az korai tavaszt és nyarat jósol. A Szent György nap előtt megszólaló béka medvesalji falvakban esőtlen nyarat jelez. A békát gyógyításra is használták. A magyar nyelvterületen általánosan elterjedt hiedelem szerint a Szent György nap előtti mennydörgés a bő termése előjele.

(Forrás: Tátrai Zs.-Karácsony M.E.)

I Forrás

Híreket nem kommentálunk!